

УДК 351.82:336.14:061.1(477)

Я. Казюк

МОДЕЛЬ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ БЮДЖЕТНОЮ СИСТЕМОЮ ТА МІЖБЮДЖЕТНИМИ ВІДНОСИНАМИ В УКРАЇНІ

Розглянуто особливості централізованих та децентралізованих моделей організації державного управління бюджетними відносинами, які існують у світі. Розкрито принципи та переваги децентралізованої моделі управління бюджетною системою. Охарактеризовано сучасну модель міжбюджетних відносин в Україні, а також висвітлено проблеми та подальші напрямки удосконалення процесу бюджетної децентралізації в Україні.

Ключові слова: бюджетна система, централізована та децентралізована модель міжбюджетних відносин, місцеві бюджети, бюджетні ресурси.

У бюджетній системі кожної країни постійно виникають відносини між бюджетами різних рівнів, які є складовою бюджетного процесу, інструментом удосконалення фінансових відносин між центральними та місцевими органами влади, ефективним чинником соціально-економічного та політичного її розвитку.

Стабільний економічний розвиток держави безпосередньо залежить від вирішення проблеми поєднання економічної ефективності регіонального господарства та соціальної справедливості у задоволенні потреб населення відповідних територій. Вибудовуючи фінансову модель у державі, необхідно керуватися міркуваннями державної доцільності, національних інтересів, суспільної солідарності, оскільки існування різних рівнів бюджетів та управління ними, непрозорий механізм розподілу бюджетних ресурсів можуть викликати утриманську політику адміністративно-територіальних одиниць. Залежно від того, яка модель управління міжбюджетними відносинами притаманна державі залежать й інституційні напрями визначення організаційних основ взаємовідносин між державними та місцевими органами влади, соціально-економічна політика уряду, питання розподілу доходів та видатків за рівнями бюджетів.

Однією з важливих тенденцій останнього часу стали процеси децентралізації державного управління, розподіл відповідальності та бюджетних ресурсів, що спричинило також децентралізацію бюджетних систем. Досвід європейських країн свідчить про те, що багато внутрішніх функцій та управління фінансовими ресурсами ефективніше можна реалізувати на місцевому рівні влади. З огляду на це, можемо спостерігати те, що в економічно розвинених країнах дедалі більший обсяг фінансових ресурсів передається до місцевих бюджетів, а система міжбюджетних відносин базується не на адміністративному підпорядкуванні, а на партнерських відносинах.

Осмилення процесу децентралізації в системі державного управління базується на положенні теорії та історії державного управління, наукових підходах до дослідження проблем децентралізації таких вітчизняних і зарубіжних учених, як: В. Авер'янов, Р. Агронофф, Г. Атаманчук, І. Бутко, В. Вакулєнко, Т. Вюртенбергер, Д. Гібсон, А. Заєць, В. Кампо, В. Князєв, А. Ковалєнко, В. Кравченко, В. Куйбіда, В. Луговий, П. Надолішній, І. Надольний, Н. Нижник, В. Олуйко, Р. Паркер, Г. Петері, М. Пухтинський, Г. Райт, І. Розпутєнко, М. Тернер, Д. Халмер, Т. Хорват, В. Цветков, В. Шаповал та інші. Система,

принципи та організація державного управління на місцевому рівні у різних аспектах досліджувалися Г. Атаманчуком, В. Копейчиковим, А. Лелеченко, В. Сіренком, О. Фрицьким, В. Цветковим, М. Цвіком та іншими. Питання децентралізації належать до найбільш дискусійних питань останніх десятиліть у зарубіжній та вітчизняній науці. Також спостерігається тенденція до пошуку країнами нової організації державного управління, зорієнтованої на демократичні принципи. Важливе значення приділяється питанням розвитку територій, наданню управлінських послуг, делегуванню їх з центрального на регіональний та місцевий рівень.

З огляду на проведені дослідження, потрібно зазначити, що проблемою України залишається те, що для ефективного функціонування бюджетної системи необхідно розробити дієві механізми щодо вибраної моделі міжбюджетних відносин, які можуть бути адаптовані до особливостей та потреб України.

Мета статті – розгляд централізованої та децентралізованої моделей організації державного управління бюджетними відносинами, які склалися в світі, а також дослідження існуючої моделі державного управління бюджетною системою і відносинами в Україні, її особливостей і суперечностей.

Виконуючи завдання щодо обрання найбільш прийнятної моделі для будь-якої країни, необхідно враховувати рівень фінансової самодостатності територій, існуючі традиції, забезпечення узгодженості між загальнодержавними і регіональними інтересами та інтересами територіальних громад. Згідно з фінансовою політикою держави, що відповідає державному устрою, можна визначити дві основні моделі міжбюджетних відносин: централізовану та децентралізовану. Методи, форми та фінансові інструменти цих відносин мають формуватися відповідно до основних принципів тієї чи іншої моделі.

Досліджуючи механізм міжбюджетних відносин в Україні, потрібно звернути увагу на те, що однією з найважливіших проблем є створення оптимальної моделі організації міжбюджетних відносин у державі. В Україні система міжбюджетних відносин заснована на централізованій моделі державного управління, що сприяє посиленню тенденції централізації фіскальних функцій держави й обмеженню місцевих органів влади в реалізації основних функцій управління бюджетним процесом на місцях.

Централізована модель міжбюджетних відносин властива країнам із тотальною роллю держави в усіх сферах господарського комплексу та відбувається у нерозривному зв'язку з центральним бюджетом у межах консолідованого бюджетного плану держави. Централізована модель міжбюджетних відносин щодо забезпечення доходами віддає перевагу трансфертному методу та методу регульованих доходів. Щодо видатків, то їй властива методика делегування розподілу відповідальності за надання державних послуг, коли всі функції нижчих рівнів виконавчої влади спрямовуються згори до низу. Позитивними рисами такої моделі вважають єдність організації управління, організаційну спроможність бюджетної системи командної економіки, спрямованість фінансових ресурсів на пришвидшення досягнення визначених цілей тощо [1]. Проте за централізованої моделі організації міжбюджетних відносин не беруться до уваги інтереси окремих громадян і соціальних груп, а місцеві органи влади мало зацікавлені у розвитку власної дохідної бази.

Політичною передумовою впровадження децентралізованої моделі міжбюджетних відносин є забезпечення демократичних прав для громадян країни та територіальних громад, адже децентралізоване прийняття рішень зменшує навантаження на центральний уряд, покращує і прискорює виконання урядових рішень. Децентралізована модель міжбюджетних

відносин є ознакою економічного розвитку держави на демократичних засадах, сприяє розвитку і стійкості інститутів ринкової економіки. За децентралізованої моделі застосовується метод власних та закріплених доходів, а видаткова політика ґрунтується на функціональному методі, який передбачає конкретне розмежування компетенції та видаткових повноважень між усіма рівнями влади, за цього припустимим є делегування деяких видаткових повноважень, що забезпечує гнучкість міжбюджетних відносин.

Основними принципами децентралізованої моделі організації міжбюджетних відносин є такі: невтручання держави в бюджетний процес на місцях; чітке законодавче розмежування видаткових повноважень між різними рівнями управління; дотримання інтересів громад відповідних територій з урахуванням цілей уряду; цілеспрямований розвиток фінансової незалежності місцевого самоврядування; здійснення розподілу доходних джерел відповідно до бюджетних повноважень.

Проте одним із основних недоліків децентралізованої моделі міжбюджетних відносин є ускладнення координації дій уряду для досягнення макроекономічних цілей і забезпечення балансу фінансових можливостей.

Досвід розвинених країн та тих, що економічно розвиваються свідчить про те, що вони переходять до децентралізованої моделі управління з метою підвищення ефективності надання державних послуг та прискорення економічного розвитку. Також запровадження децентралізації управління підвищує відповідальність місцевої влади за ефективність витрачання бюджетних ресурсів. Процес бюджетної децентралізації відбувається не лише в федеральних країнах, що зумовлено історично впливовими позиціями місцевої влади, а й в унітарних країнах, які вбачають у цьому процесі значний конструктивний потенціал для власних економік [2]. Однак її ефективність залежить від розподілу функцій та “врегулювання взаємовідносин між державною владою та місцевим самоврядуванням” [3].

Принципами бюджетної децентралізації розвинених країн є ефективність, відкритість та відповідальність. На цих принципах базується розподіл повноважень для виконання визначених функцій органів державної влади та надання бюджетних послуг, повноважень мобілізації доходів та здатність місцевих урядів брати позики. Органи місцевої влади забезпечують реалізацію місцевих інтересів, надають громадські послуги, виконують делеговані повноваження органів виконавчої влади, місцеві бюджети відіграють важливу роль у соціально-економічному розвитку територій [4]. Бюджетна децентралізація застосовується як механізм підвищення ефективності розподілу та використання бюджетних ресурсів.

Одне із проблемних питань сучасної бюджетної системи України – її невідповідність принципам бюджетно-фіскальної децентралізації, хоча вони і закладені в Бюджетному кодексі України.

На сьогодні питання децентралізації бюджетної системи України та міжбюджетних відносин виходять на перший план, оскільки це є однією з фундаментальних умов незалежності та життєздатності органів місцевої влади. Адже децентралізація процесів ухвалення рішень збільшує можливості участі місцевої влади в розвитку відповідної адміністративно-територіальної одиниці, а фіскальна децентралізація сприяє ефективному забезпеченню суспільними послугами шляхом ретельнішого узгодження видатків органів влади з місцевими потребами і уподобаннями.

Бюджетна децентралізація – спосіб організації бюджетної системи і відносин між бюджетами різних рівнів на основі передачі повноважень із відповідними фінансовими

ресурсами з центру на регіональний і місцевий рівень самоврядування. Децентралізація супроводжується перерозподілом функцій між органами влади різних рівнів на користь регіональних і місцевих урядів. Як наслідок, на місцях складаються компетентні, фінансово самодостатні, підконтрольні населенню центри влади і приймання рішень. У такий спосіб розосереджується відповідальність, знижується рівень ризиків від масштабних централізованих рішень і дій. Децентралізація відповідає “золотому” правилу державних фінансів: витратити треба не більше кількісно, а більш ефективно й ближче до платників податків і споживачів фінансованих державних послуг [5].

У результаті процесу децентралізації формується система органів управління потоками бюджетних ресурсів, до компетенції яких належать право вирішення питань щодо обсягів, напрямків, термінів, механізмів використання цих ресурсів. Взаємозв’язок органів влади та управління виявляється в необхідності фінансування єдиних суспільних потреб, у кількісному та якісному розмежуванні бюджетних ресурсів між адміністративно-територіальними одиницями та по вертикалі державного управління.

У процесі перерозподілу фінансових ресурсів бюджетною системою виділяються такі основні типи відносин між бюджетами різних рівнів: розподіл видатків відповідно до розподілу повноважень між виконавчою владою та органами місцевого самоврядування; забезпечення місцевих бюджетів дохідними джерелами для виконання власних і делегованих державою повноважень; перерозподіл через державний бюджет фінансових ресурсів від бюджетів-донорів до бюджетів-реципієнтів; формування умов для збільшення зацікавленості органів місцевого самоврядування в мобілізації доходів; використання у процесі виконання бюджету різних форм і методів взаємодії між державним та місцевими бюджетами [6].

Загальні принципи децентралізації також можливо використовувати при закріпленні податків та зборів за різними рівнями державного управління. Теоретично розподіл фіскальних інструментів може набути двох крайніх форм: закріплення повноваження на встановлення й стягнення податків та зборів лише за центральним урядом, фінансування витрат місцевих бюджетів здійснюється за рахунок міжбюджетних трансфертів або закріплених податків (податкових розщеплень); закріплення максимального обсягу повноважень й встановлення та стягнення податків та зборів до місцевих органів влади, у разі необхідності із доповненням надходження місцевих бюджетів закріпленими податками (податковими розщепленнями) [7].

На практиці розподіл таких повноважень здійснюється більш гнучко і не набуває зазначених крайніх форм. До фінансових інструментів місцевого самоврядування належать: власні податки; регулюючі податки; податкові розщеплення; загальні трансферти (гранти загального призначення); спеціальні, цільові трансферти [8].

За останній період часу в Україні особливого значення надається розгляду питань щодо фінансової автономії регіонів та органів місцевого самоврядування. Сутність фінансової автономії полягає “у праві органів місцевого самоврядування на володіння і розпорядження власними коштами, достатніми для здійснення своїх функцій і повноважень” [9]. Її практична реалізація здійснюється завдяки формуванню відповідної бюджетної системи, а ефективність бюджетної системи залежить від оптимального розподілу коштів між різними рівнями влади, певної самостійності та здатності раціонально використовувати фінансові ресурси на кожному рівні [10].

Іншими словами, рівень державного управління, що знаходиться найближче до споживачів суспільних послуг, здатний забезпечити найбільш ефективне витрачання

бюджетних коштів (ефективність витрат) для задоволення місцевих потреб. Це дозволяє йому надавати перелік бюджетних послуг на рівні, що забезпечує найбільш повний облік конкретних потреб населення і на якому вигоди від цих послуг перевищують вартість їх надання, яку готові сплачувати споживачі.

Також, потрібно зазначити, що демократизація управління пов'язана із наданням регіонам, районам, містам, органам місцевого самоврядування не тільки фінансової автономії, а й певної правової та організаційної.

Отже, відповідно до Бюджетного кодексу України [11], міжбюджетні відносини мають формуватися на засадах подальшої децентралізації функцій і повноважень між різними рівнями органів влади на основі принципу субсидіарності, що передбачає врахування можливості кожної владної структури вирішувати проблеми якомога ефективніше за умови максимальної її наближеності до місця подій. Проте навіть із прийняттям Бюджетного кодексу проблеми міжбюджетних відносин залишаються досить істотними. Хоча в Україні прийнято децентралізовану модель міжбюджетних відносин, що підвищило питому вагу місцевих бюджетів у зведеному бюджеті, проте модель взаємовідносин має все ж таки всі ознаки централізованої бюджетної системи. Оскільки біля 60% бюджетних видатків здійснюється з державного бюджету, що свідчить про значну централізацію бюджетних коштів. Із кожним роком неухильно продовжує відбуватися зменшення частки обсягу доходів місцевих бюджетів у структурі доходів зведеного бюджету. Наслідком цього є фінансова залежність місцевих бюджетів та недостатня розвиненість такого інституту, як місцеве самоврядування. Органи місцевого самоврядування здебільшого займаються виконанням делегованих повноважень, а не місцевим розвитком. Своєю чергою фінансування місцевих бюджетів здійснюється переважно через міжбюджетні трансферти, що не стимулює до нарощування власної дохідної бази.

За ступенем централізації коштів українська модель схожа на скандинавську, у якій централізується 60% коштів, що забезпечують централізоване фінансування соціальної сфери. Проте В. Опарін відзначає, що застосування цієї моделі ефективне лише за умови високого рівня доходів населення та їх оподаткування, а також сумлінності платників податків. Помірна централізація спостерігається при використанні західноєвропейської моделі – 35 – 45%. Найменша бюджетна централізація властива американській моделі – 25 – 35%. Цю модель вважають найбільш жорсткою але ефективною, особливо в умовах ринкової “вільної” економіки, стимулюючою самофінансування [12]. Її застосування вважають можливим лише за умови достатньо високого рівня розвитку економіки.

В умовах неможливості більшістю регіонів України самостійно забезпечити навіть мінімально необхідне фінансування соціальних програм та бюджетної сфери здається найбільш прийнятною модель із високою централізацією бюджетних коштів. Однак зворотна дія цієї моделі полягає у зменшенні зацікавленості до пошуку шляхів кардинальних змін у економіці регіонів, адже у цьому випадку значно простіше довести відсутність власних коштів та отримати допомогу з державного бюджету. Так, за період із 2003 р. до 2013 р. частка офіційних трансфертів у доходній частині бюджету Херсонської області зросла із 47% до майже 60%.

М. Миколайчук вважає, що стимулювати економічний розвиток регіонів можливо шляхом надання можливості на регіональному рівні формувати перелік та розмір місцевих податків, які забезпечать бажаний рівень соціально-економічного розвитку

відповідного регіону. З одного боку, можна погодитися із зазначеним, з іншого – вважаємо, що це може призвести до збільшення диспропорцій територій та до необґрунтовано встановлених місцевими органами влади місцевих податків та їх розмірів.

Вважаємо, що при застосуванні цієї моделі управління, повинен бути добре налагоджений механізм щодо відповідальності органів місцевої влади перед громадою. Безперечно, неефективна діяльність місцевої влади може призвести до збільшення розбіжностей у соціально-економічному розвитку територій. Проте все ж таки позитивний досвід регіонів, які зможуть використати надані можливості для забезпечення суттєвих зрушень у якості життя населення, стане стимулом до активізації діяльності влади, бізнесу, громадськості усіх регіонів заради поліпшення умов свого життя.

Доцільно відзначити, що в США саме у період бюджетного дефіциту та економічного спаду акцентували увагу на забезпеченні фінансування місцевих соціальних видатків за рахунок місцевих податків, які тепер становлять майже 88,6% доходів місцевих бюджетів [13].

Враховуючи світовий досвід, можна побачити, що чим більша частка податків і зборів над трансфертами в доходах місцевих бюджетів, тим більша відповідальність місцевих органів влади за податкову дисципліну, ефективне використання зібраних податків. Відбувається зростання зацікавленості місцевих органів влади у розвитку підприємництва як основної ресурсної бази місцевих бюджетів. З огляду на зазначене, можна підкреслити, що бюджетна децентралізація набуває особливого значення в умовах реформування міжбюджетних відносин та покращення управління місцевими бюджетними ресурсами.

Д. Віддасін зазначає, що “більша централізація функції перерозподілу неодмінно викликає чистий перерозподіл між регіонами, коли деякі з них роблять чисті внески, а інші отримують чисті вигоди від політики перерозподілу, здійснюваної центральним урядом” [14].

Нераціональна система бюджетних відносин між рівнями бюджетного устрою послаблює здатність місцевих органів влади до проведення раціональної бюджетної політики, яка сприяла б формуванню сприятливого інвестиційного клімату. До того ж політика бюджетного вирівнювання, що втілюється в Україні, не забезпечує умови для швидкого набуття тенденції до економічного зростання, оскільки навіть регіони, з бюджетів яких передаються кошти до державного бюджету, не мають для цього достатніх фінансових ресурсів [15].

А. Монаєнко зазначає про те, що, будучи тісно пов'язаною з організацією системи державного управління, децентралізація є чинником побудови плідних відносин між центральним урядом і органами управління на місцевому рівні. Мотивація до здійснення широкої децентралізації владних повноважень включає два аспекти – політичний та економічний. Перший – це реакція на регламентацію діяльності місцевих органів із центру, другий – це наслідок надмірної розподільчої діяльності з центру і необхідність більш ефективного використання наявних ресурсів.

Отже, вважаємо, що збільшенню бюджетних ресурсів регіонів сприятиме удосконалення державного управління як на центральному, так і на місцевому рівні. Основні функції бюджетного управління полягають у наповненні бюджету та регулюванні його розподілу відповідно до визначених цілей соціально-економічного розвитку. Ці функції взаємопов'язані, оскільки від ефективності розподілу фінансових ресурсів, застосування ефективних важелів стимулювання певних напрямків дій залежить і

майбутнє наповнення бюджету. Бюджетна децентралізація може призвести до економічного зростання лише за умови застосування механізму заохочення прагнення до самодостатності, формування фінансово-економічного потенціалу сталого розвитку, позитивного іміджу регіонів та територій. Своєю чергою, уряд має лише доповнювати (у випадку необхідності) фінансові ресурси регіону залежно від природно-кліматичних умов, ресурсного потенціалу, екологічних проблем, перспектив розвитку тощо.

Висновки

Можна зазначити, що процес бюджетної децентралізації в Україні ще не завершено. Сучасний стан моделі управління міжбюджетними відносинами в Україні свідчить про те, що існує невідповідність між зобов'язаннями за видатками місцевих бюджетів і джерелами доходів, а міжбюджетні трансферти перетворилися на основне джерело фінансування майже всієї системи місцевих бюджетів.

Принципами ефективної бюджетної децентралізації має стати розмежування витратних повноважень між бюджетами різних рівнів згідно з прийнятими зобов'язаннями на середньострокову перспективу з врахуванням принципів субсидіарності та збалансованості між функціональними повноваженнями й обсягами надходжень, що спрямовуються на їх реалізацію. Також процес передання повноважень від центрального уряду до місцевих органів влади має супроводжуватися передачею відповідних фінансових ресурсів на виконання цих повноважень через запровадження місцевих податків і зборів та шляхом закріплення частини загальнодержавних податків за місцевими бюджетами, що отримали такі повноваження.

Вважаємо, що подальша децентралізація бюджетної системи дозволить сформувати фінансово стійкі й автономні регіони та органи місцевого самоврядування, які здатні реалізовувати активну соціально-економічну політику та підвищити ефективність бюджетних видатків.

Література

1. Селямон-Міхеєва К. Д. Міжбюджетні відносини, як фінансовий механізм держави / К. Д. Селямон-Міхеєва // Економіка. Фінанси. Право [Текст]. — 2009. — № 3. — С. 19—25.
2. Молдован О. О. Державні фінанси України: досвід та перспективи реформ [Текст] : монографія / О. О. Молдован. — К. : НІСД, 2011. — 380 с.
3. Державне управління [Текст] : навч. посіб. / А. Ф. Мельник, О. Ю. Оболенський, А. Ю. Васіна [та ін.] ; за ред. А. Ф. Мельник. — К. : Знання-Прес, 2003. — 343 с.
4. Крайник О. Децентралізація управління фінансовими ресурсами регіону / О. Крайник // Ефективність державного управління [Текст] : зб. наук. пр. — Вип. 21. — Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2009. — С. 373—378.
5. Андрущенко В. Л. Міжбюджетні відносини в Україні і міжнародний досвід / В. Л. Андрущенко // Збірник наукових праць Ірпінської фінансово-юридичної академії [Текст]. — 2013. — Вип. 2. — С. 5—9. — (Серія: економіка, право).
6. Дегтяр А. О. Державні фінанси і бюджетний процес [Текст] : [навч. посіб.] / А. О. Дегтяр, М. В. Гончаренко. — Х. : Вид-во "С.А.М.", 2013. — 292 с.
7. Голованова Н. В. Децентрализация государственных полномочий и местная демо-кратия: сравнительный анализ / Н. В. Голованова, Г. В. Курляндская // Матер. засед. се минара экспертов по местному самоупр. евроазиат. регион. отд-ния ОГМВ [Текст]. — М. : [б. и.], 2010. — С. 5—9.

8. Treisman D. State Corroding Federalism / D. Treisman // Journal of Public Economics [Text]. — 2004. — № 88. — P. 819—843.
9. Якубовський О. П. Державна влада і громадянське суспільство: система взаємовідносин [Текст] / О. П. Якубовський, Т. О. Бугирська. — Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2004. — 196 с.
10. Миколайчук М. М. Фінансово-економічний механізм забезпечення стійкого збалансованого розвитку регіону [Текст] : монографія / М. М. Миколайчук ; за наук. ред. І. В. Розпугенка. — К. : НАДУ, 2010. — 308 с.
11. Бюджетний кодекс України [Електронний ресурс] : Закон України № 2456-VI від 08.07.2010 р. — Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>.
12. Федосов В. Бюджетний менеджмент [Текст] : підручник / В. Федосов, В. Опарін, Л. Сафонова [та ін.] / [за заг. ред. В. Федосова]. — К. : КНЕУ, 2004. — 864 с.
13. Длугопольський О. Перспективи застосування зарубіжних моделей фіскального федералізму в умовах трансформаційної економіки України / О. Длугопольський // Журнал Європейської економіки [Текст]. — 2007. — Т. 6 (№ 2). — С. 198—232.
14. Wildasin David E. The Institutions of Federalism: Toward an Analytical Framework / David E. Wildasin // National Tax Journal [Text]. — 2004. — Vol. LVII. — № 2. — Part 1. — June. — P. 247—272.
15. Монаєнко А. О. Фінансово-бюджетна децентралізація в регіональному управлінні / А. О. Монаєнко // Державна та регіони [Текст]. — 2010. — № 1. — С. 155—159. — (Серія: Державне управління).

Ya. Kaziuk

A MODEL OF PUBLIC ADMINISTRATION FOR MANAGING THE BUDGETARY SYSTEM AND INTERBUDGETARY RELATIONS IN UKRAINE

The features of world centralized and decentralized models of public administration for managing budgetary relations are considered. The principles and advantages of the decentralized model of public administration for managing the budgetary system are revealed. The modern model of interbudgetary relations in Ukraine is described, as well as problems and further directions for improvement of the budgetary decentralization process in Ukraine are defined.

Key words: budgetary system, centralized and decentralized models of interbudgetary relations, local budgets, budgetary resources.